

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

**Vznik a zánik
obce**

Bakalářská práce

Autor: Vojtěch Kadlec
Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň, 2015

Prohlášení:

Prohlašuji tímto, že jsem tuto bakalářskou práci na téma: **Vznik a zánik obce** zpracoval sám pouze s využitím pramenů a citací v práci uvedených.

V Plzni, dne 30. srpna 2015

Vojtěch Kadlec

Rád bych poděkoval svému vedoucímu bakalářské práce JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a vypracování bakalářské práce.

Obsah

1. Úvod	6
2. Vymezení pojmu obec	7
2.1. Funkce obce.....	8
3. Vznik obce.....	10
3.1. Oddělení, sloučení obce	10
3.1.1. Podmínky, náležitosti pro oddělení obce.....	10
3.1.2 Podmínky, náležitosti pro sloučení obce	12
3.1.3 Územní změny při sloučení a oddělení obce.....	12
3.2 Vojenské újezdy	12
4. Typy obcí	15
4.1. Rozdělení obcí.....	15
4.2 Působnost obcí.....	21
4.2.1 Samostatná působnost	22
4.2.2 Přenesená působnost.....	23
5. Orgány obcí	25
5.1 Zastupitelstvo obce.....	25
5.2 Rada obce	26
5.3 Starosta, místostarosta obce	27
5.4 Obecní úřad	27
5.5 Výbory, komise.....	28
5.5.1 Výbory.....	29
5.5.2 Komise.....	29
5.6 Obecní policie.....	29
6. Obec Drmoul	30
6.1 Nejstarší historie obce Drmoul.....	30
6.1.1 Obec Drmoul za Rabicarů z Rabic (1532-1623).....	31
6.2 Rozdělení Drmoulu	32
6.2.1 Další majitelé Drmoulu	33
6.3 Drmoul v letech 1848 – 1945	33
6.3.1 Drmoul v období před druhou světovou válkou.....	34
6.3.2. Drmoul během druhé světové války.....	34
6.4 Drmoul v poválečném období	36
6.5 Drmoul v letech 1948-1968.....	37
6.5 Drmoul od roku 1968 až do současnosti	38
6.6 Židovská obec Drmoul	39
6.6.1. Památky židovské obce	40

6.6.2. Osobnosti židovské obce	41
7. Zánik obce	42
7.2 Zánik obcí z důvodu důlní těžby	43
7.3 Zánik obcí z důvodu vzniku vodní nádrže	45
8. Závěr.....	47
Cizojazyčné resumé.....	49
Seznam použité literatury	52
Přílohy	54

1. Úvod

Za téma mé bakalářské práce jsem si vybral vznik a zánik obce. Dle mého názoru se jedná o zajímavé a veřejností poměrně opomíjené téma. Především záměrná likvidace obcí se v minulosti dotkla životů tisíců občanů po celé České republice. Dalším důvodem tohoto výběru je snaha o pochopení problematiky struktury obce, typů obcí, které se v rámci územní samosprávy rozlišují, a důvody a náležitosti jejich vzniku a zániku, tedy kompletní analýza obce jako takové. V prvním bodě práce se pokusím stručně vymezit postavení obcí v historickém kontextu a také její základní definici a funkce. Poté se zaměřím na proces vzniku obce, vymezím možnosti, kterými může vzniknout, a zmíním určité body z hlediska zákonné úpravy.

V další části práce se budu zabývat typy obcí a jejich rozdělením. Pokusím se zde poukázat na podmínky, za kterých tyto typy obcí mohou své postavení a statuty získat. Dále se budu věnovat pravomocím obce vytyčením rozsahu její působnosti samostatné i přenesené. Poté se zaměřím na orgány, kterými je obec tvořena.

V posledních dvou bodech se nejprve zaměřím na vybranou obec Drmoul. Zde popíši její historický, územní, hospodářský i kulturní vývoj. Tuto obec jsem si k analýze vybral především kvůli její barvitě historii a také z toho důvodu, že k jejímu vzniku došlo sloučením. Na závěr se dostávám k problematice zániku obce. Budou zde rozebrány okolnosti jejího zániku, především se zaměřením na zánik obcí v důsledku těžebních aktivit a staveb vodních nádrží. V této kapitole také doložím výčet obcí, které zanikly v důsledku těžby na Sokolovsku a Mostecku a z důsledku vzniku vodních nádrží po celé České republice.

Na konci celé práce se pokusím kompletně shrnout svůj výzkum a předložit závěrečnou úvahu o tomto tématu. Pro formální úplnost předkládám seznam odborné literatury a pramenů v práci použitých.

2. Vymezení pojmu obec

První podstatnou informací, kterou bych ze začátku této práce jasně vymezil, je, jakým způsobem můžeme definovat obec. Než se ale dostanu k samotné definici, bylo pro mě důležité zjistit, jakým způsobem vlastně obce fungovaly na území našeho státu, konkrétně kdy se začaly utvářet základy samosprávné jednotky jako takové. První záznamy, které vypovídají o územním rozdělení na obce, můžeme najít již v josefínském katastru. V této době byly podmínky pro získání statutu samostatné katastrální obce založené na velikosti rozlohy daného území. Jestliže měla osada 250 a více jiter a pokud to také umožňovaly sociální a ekonomické podmínky, stala se samostatnou katastrální obcí. V situaci, kdy měli osady méně než 250 jiter, docházelo po vzájemné dohodě ke sloučení. Za významný letopočet můžeme tedy považovat rok 1850, kdy se nejnižší jednotkou státní správy staly obce namísto dosavadních panství a vrchnostenských zřízení.¹

Po příchodu komunistické strany k moci a zřízením národních výborů došlo k v podstatě k úplné restrikci právní subjektivity, ač se stále volily obecní orgány. Postavení obcí bylo definováno Ústavním zákonem o národních výborech 12/ 1954 Sb., a také zákonem o národních výborech 13/1954 Sb., poté 65/1960 Sb., a 69/1967 Sb. Poválečným směrem ve vývoji územní samosprávy bylo spíše omezení jejich pravomocí výše zmíněnými národními výbory. O obcích od roku 1954 začaly rozhodovat krajské národní výbory, které však měly za povinnost zjistit stanoviska daných obcí. Zákon č. 69/1967 Sb., stanovil, že se souhlasem nadřízeného orgánu, může být zřízen národní výbor pro více obcí. Tyto sloučené obce sice zůstávaly nadále obcemi, ovšem bez faktického nároku na právní subjektivitu, a v rámci celku spadaly pod správní obvod místního národního výboru. Pokud došlo ke sloučení do takového správního celku, mohl být v nesídelní obci zřízen občanský výbor, kterému mohly být předány pravomoci k výkonu správy.²

¹ Historie obcí v Česku, www.wikipedia.org [online]. [cit.28.8.2015] URL <https://cs.wikipedia.org/wiki/Obec>

² Obce v poválečném Československu, www.wikipedia.org [online]. [cit.28.8.2015] URL <https://cs.wikipedia.org/wiki/Obec>

Po roce 1989 přišlo období změn nejenom v politickém směřování republiky, ale také v rámci územní samosprávy. O obnovení samostatnosti žádaly obce, které byly sloučeny, nebo v nich byl zrušen místní národní výbor. V roce 1990 nabyt účinnosti ústavní zákon č. 294/ 1990 sb., který změnil dosavadní uspořádání a určil, že obec bude jednat sama za sebe jako veřejnoprávní korporace. Do této změny byla obec pouze nejnižší jednotkou územního členění státu.³

Zákon o obcích č. 128/2000 sb., nám tedy jasně říká, že obec je základním samosprávním společenstvím občanů, které tvoří celek, má svou právní subjektivitu, stará se o rozvoj území a pečuje o potřeby svých občanů.⁴ Můžeme tedy říct, že třemi základními faktory, které definují obce, jsou občané, území a právo na samosprávu.

2.1. Funkce obce

Funkcemi obce, tedy tím, co by měli obce zajišťovat svým občanům, se budu zabývat v následující části. Rád bych si v tomto bodě položil otázku, co všechno je potřeba pro správné fungování obce a ke spokojenosti jejích občanů zajistit. Stanislav Balík ve své knize uvádí, že obec, jako samosprávná jednotka, by měla zajišťovat těchto 7 základních funkcí: Politickou, ekonomickou, sociální, ekologickou, bezpečností, infrastrukturní a prognostickou. Pojďme si je teď podrobněji rozebrat.⁵

Za politickou funkci můžeme zcela jistě považovat vyhlašování referenda a vyhotovení následujících závěrů: zřízení orgánů, produkování vztahových svazků mezi dalšími obcemi.⁶

³ Obnovení samosprávy obcí, www.wikipedia.org [online]. [cit.28.8.2015] URL <https://cs.wikipedia.org/wiki/Obec>

⁴ *Zákon o obcích č. 128/2000 sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000*

⁵ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(29 – 31 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(29 – 31 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

Z hlediska ekonomické funkce se jedná o sestavení rozpočtu, nakládání s financemi, které má obec k dispozici, jakožto i s majetkem, který vlastní, a dále fungování právnických osob. Sociální funkce se úzce prolíná s kulturní oblastí, protože obec by měla dbát na to, aby v ní měli její občané přístup ke vzdělání (což je ostatně v jejím zájmu), tedy měly by zde být zejména mateřské a základní školy, a pokud jsou k tomu adekvátní podmínky, tak i střední školy.⁷

Dále je nezbytná zdravotní péče, podpora sportu, tedy hřiště, či sportovní haly. Další funkcí, která je podle mého názoru poměrně opomíjená, je funkce ekologická. Zde si dovoluji přednést vlastní myšlenku, protože si myslím, že se životnímu prostředí nepřikládá z hlediska státu ani samotných obcí dostatečná pozornost. Národním příkladem je situace na Mostecku. Těžební společnosti specializující se na těžbu uhlí postupně demolují zdejší krajinu a hodlají zde zbourat obec Horní Jiřetín. Ostatně by to nebylo poprvé. Zaniklých obcí z důvodu těžby je v této lokalitě kolem 70. Nejvýraznějším zásahem bylo zničení architektonických částí staré části města Mostu.⁸

Dalšími nezbytnými funkcemi, které musí obec aktivně zajišťovat, je funkce bezpečnosti – tedy zřízení a udržování ochranných složek, které budou dbát na bezpečnost občanů, funkce infrastrukturní – spravování silnic, kanalizačního systému, a posledním bodem je funkce prognostická. Ta má řešit především plány a programy, které obec může eventuálně uvést do provozu. Zde se tedy jedná o celkový a územní rozvoj, politické směřování a sociální a ekonomické podmínky.⁹

⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(29 – 31 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁸ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(30 – 31 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(30 – 31 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

3. Vznik obce

Podle aktuální právní úpravy jsou v současné době tři možnosti, jak mohou vznikat obce:¹⁰

- 1) Oddělením
- 2) Sloučením
- 3) Zrušením vojenského újezdu

3.1. Oddělení, sloučení obce

V rámci vzniku obce **oddělením** musí tento proces splňovat pravidla, která tuto změnu v územním uspořádání umožní. Především musí mít obec po oddělení minimálně 1000 obyvatel, své vlastní katastrální území a také musí být oddělení odhlasováno v referendu občany obce. V neposlední řadě musí být k této záležitosti v obci zřízen přípravný výbor. Ten je tvořen občany obce, kteří zde mají trvalý pobyt, a mají právo hlasovat v místním referendu a volit do zastupitelstva. Jeho úkolem je připravit faktický návrh na oddělení obce a aktivně se zúčastnit přípravy jednání o oddělení.¹¹

3.1.1. Podmínky, náležitosti pro oddělení obce

Podle § 22 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., je rozhodování o oddělení obce pod záštitou krajského úřadu, a to na základě přenesené působnosti. Krajský úřad nejprve přihledne k výsledkům referenda, které se pořádá v úseku obce, který se chce oddělit. Aby bylo platnost referenda možno akceptovat, musí se ho aktivně zúčastnit 35 % oprávněných voličů zapsaných v seznamech oprávněných osob, a k rozhodnutí dojde, jestliže bylo odhlasováno nadpoloviční většinou oprávněných osob, zapsaných v oprávněných seznamech. Návrh je podáván veřejným reprezentantem obce, tedy starostou, který tak činí na základě rozhodnutí rady obce, případně zastupitelstva.¹²

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000

¹¹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. (61 s.) ISBN 80-7201-272-x

¹² KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcích. Komentář*. Praha : Wolters

K odst. 4,7 §22 a k odst. 3 § 21 – Než se ovšem podá návrh na oddělení obce, měla by být uzavřena smlouva o rozdělení majetku mezi částí, která se chce oddělit, a dosavadní obcí. Podle zákona v tomto procesu jedná přípravný výbor. Pokud k takovému rozdělení a dohodě nedojde, stanoví nám odst. 4 pravidla, kterými se musí oba subjekty řídit nezávisle na jejich neshodě. Tedy převedení vlastnických práv k nemovitostem, prostředky, závazky a podíly na právnických osobách. Takový majetek pak přechází do vlastnictví obce dnem jejího vzniku.¹³

K odst. 5,6,8 § 22 – Nárok na oddělení má určitá část nezávisle na nesouhlasu obce jako samosprávného celku. Návrh na oddělení přechází do správního řízení, ve kterém je řídicí orgán krajský úřad. Ten je návrhem vázán a má za povinnost posoudit veškeré náležitosti nutné k oddělení. Pokud jsou v tomto případě nalezeny závažné nedostatky, které by znemožnily oddělení, musí na ně krajský úřad upozornit. Pokud účastníci řízení uznají za vhodné, je možnost proti rozhodnutí krajského úřadu podat odvolání v zákonné lhůtě, o kterém poté rozhoduje Ministerstvo vnitra. Pokud ovšem dojde pravomocnému rozhodnutí, nelze se proti němu odvolat. Jedinou další možností je podání žaloby proti rozhodnutí.¹⁴

Ke **sloučení** obcí může dojít teprve tehdy, rozhodnou-li o tom zastupitelstva daných obcí, které o sloučení žádají. Ke kladnému rozhodnutí a spojení obcí dochází v případě, kdy 30 dnů od uveřejnění není podán návrh na referendum.¹⁵ Ve chvíli kdy se sloučí obce, z nichž jedna je městem, tak obec která následně vznikne, má taktéž statut města. Toto samé pravidlo se používá i v situaci, kdy dochází ke sloučení městysů. Pak i v tomto případě je sloučená obec městysem. Také může dojít k dohodě o sloučení mezi obcemi, které mezi sebou sousedí. Pokud se obce nedohodnou na názvu nově sloučené územní jednotky, přechází rozhodovací odpovědnost na Ministerstvo vnitra.¹⁶

Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(58 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

¹³ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcí. Komentář*. Praha : Wolters

Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(56-60 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

¹⁴ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcí. Komentář*. Praha : Wolters

Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(58 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

¹⁵ *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000*

¹⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE

PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana

Tuláčka, 2001. 423 s.(63 s.) ISBN 80-7201-272-x

3.1.2 Podmínky, náležitosti pro sloučení obce

K odst. 4 §19 – Ač tedy o sloučení obce rozhoduje zastupitelstvo obce, případně občané obce ve vyhlášeném referendu (zde je stejně jako v případě oddělení obce zapotřebí účasti 35 % oprávněných voličů ze seznamů oprávněných osob a k rozhodnutí dochází odhlasováním nadpoloviční většiny oprávněných voličů), dochází ke sloučení pouze v případě, je-li o tomto procesu uzavřena smlouva. Ta, přesto že není nazývána jako veřejnoprávní, za ní může být považována, protože řeší akt v rámci samostatné působnosti územně samosprávného celku. Dohodu zde opět uzavírá hlavní představitel obce, tedy starosta.¹⁷

K odst. 6 §19 – Právní problematika přechodu pravomocí je v tomto případě vyřešena tak, že veškerá práva přebírá nově vzniklá obec. V tomto přechodu jsou ustanoveny majetky, finanční závazky a prostředky, ale také právo na zřizování a zakládání právnických osob. Je zde také výslovně definována daňová otázka, kdy se tato obec stává příjemcem výnosu daní, které připadaly obci, která sloučením zanikla. Pokud úspěšně dojde ke sloučení, je obec, která sloučením nezanikla, povinna poslat opis dohody o sloučení příslušným správním úřadům.¹⁸

3.1.3 Územní změny při sloučení a oddělení obce

K odst. 1 §25- Na základě sloučení či oddělení nastává změna příslušných údajů v katastru nemovitostí. Dohody o územní obměně se stávají podkladem pro evidenci změn v hranicích obcí, u nichž v tomto procesu dochází.¹⁹

3.2 Vojenské újezdy

Vojenské újezdy jsou územní části, které jsou využívány výhradně armádou pro cvičení ozbrojených sil. Daný prostor nepatří pod obecní správu, nýbrž pod okresní a krajskou. Řízení těchto specifických jednotek obstarává újezdní úřad podle pravomocí, které mu udává zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Vojenský újezd lze zrušit pouze zvláštním zákonem.²⁰

¹⁷ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcí. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(48-49 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

¹⁸ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcí. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(50 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

¹⁹ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcí. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(63 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

²⁰ Informace o vojenských újezdech, www.acr.army.cz [online]. [cit.11.8.2015] URL

Historie vojenských újezdů sahá až do Rakouska – Uherska, ovšem větší využití se jim dostalo za druhé světové války, kdy Nacistické Německo kvůli zvýšení válečného úsilí vybudovalo na území prokterátu Čechy a Morava armádní výcvikový prostor SS-Truppenübungsplatz Böhmen, který byl ovšem po válce zrušen. Expanzi v pravém slova smyslu zažily vojenské újezdy v 50. letech minulého století, kdy se začaly využívat v rámci preventivní přípravy na mobilizaci v důsledku hrozby potenciálního konfliktu Sovětského svazu a Spojených států amerických během Studené války.²¹

V rámci současného územního uspořádání České republiky bylo zřízeno 10 vojenských újezdů, ovšem dnes je jich aktivních pouze pět:²²

- Vojenský újezd Brdy, Středočeský kraj
- Vojenský újezd Boletice, Jihočeský kraj
- Vojenský újezd Březina, Jihomoravský kraj
- Vojenský újezd Libavá, Olomoucký kraj
- Vojenský újezd Hradiště, Karlovarský kraj

Zaniklé vojenské újezdy:

- Vojenský újezd Mladá, Středočeský kraj
- Vojenský újezd Prameny, Karlovarský kraj
- Vojenský újezd Ralsko, Liberecký kraj
- Vojenský újezd Dobrá Voda,
- Vojenský újezd Panenská, Ústecký kraj

Vojenský újezd Brdy bude k 1.1.2016 zrušen zákonem č. 15/2015 Sb., a jen dodám, že k zákonu o zrušení vojenského újezdu Brdy se vztahuje i vznik šesti nových obcí a zmenšení hranic ostatních újezdů. Z celkových 129 600 hektarů tak bude nově k dispozici 42 tisíc hektarů.²³

<http://www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=215>

²¹ Historie vojenských prostorů na území České republiky, www.wikipedia.org [online]. [cit.11.8.2015] URL https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%BD_%C3%BAjezd#cite_note-stala-1

²² Seznam vojenských újezdů v Česku, www.wikipedia.org [online]. [cit.11.8.2015] URL https://cs.wikipedia.org/wiki/Vojensk%C3%BD_%C3%BAjezd#cite_note-stala-1

²³ Vojenský újezd Brdy definitivně končí, www.zpravy.idnes.cz [online]. [cit.12.8.2015] URL http://zpravy.idnes.cz/zeman-podespsal-zakon-zruseni-vojenskeho-ujezdu-brdy-ppj-/domaci.aspx?c=A150120_203641_domaci_bse

Mapa č. 1 : Přehled vojenských újezdů na území ČR

Pramen : www.ceskatelevize.cz

V tomto tématu si dovoluji předestřít ještě svou vlastní úvahu. Poslední změnou, kterou jsme mohli v problematice vojenských újezdů zaregistrovat, je zrušení vojenského újezdu Brdy zákonem č 15/2015 Sb., k 1. 1. 2016. Nejsem si úplně jistý, zda je toto správné rozhodnutí. V každém státě tvoří armáda důležitou roli, jak na poli diplomaticko – politických vztahů, tak pro udržení bezpečí domácího obyvatelstva. Stát jako je Česká republika, který má i vzhledem k handicapu v počtu obyvatel a velikosti rozlohy vysoce profesionální armádní složky, které si získali uznání po celém světě (Především protichemická jednotka a lékaři jsou vysíláni do spousty problémových oblastí, aby zde podpořili spojenecké jednotky, nebo dokonce dávali školení, cvičení či kurzy) by neměl omezovat výdaje na toto odvětví, či rušit vojenské prostory. V 21. století, které je provázené desítkami "mikrokonfliktů", ať už v Africe či na blízkém východě, je hrozba válečného konfliktu možná silnější než kdy dříve. Problém přílivu emigrantů do Evropy je současné téma, které dříve nebo později může vyvrcholit v celosvětový problém, a není proto na místě omezovat kapacitní územní, či finanční zázemí.

4. Typy obcí

Rozdělení obcí sahá v naší zemi až do středověku, kdy se obce dělily na města, která oplývala samostatností a právy, a vesnický typ, který přímo spadal pod danou vrchnostenskou správu. Specifické postavení v této hierarchii měla statutární města, kterým se udávaly zvláštní statuty.²⁴

4.1. Rozdělení obcí

V současnosti můžeme rozdělit obce na následující typy:

- 1) Obce vesnické
- 2) Městyse
- 3) Města
- 4) Statutární města
- 5) Hlavní město Praha
- 6) Krajská města

1) Obce vesnické

„Obcí jsou jednak – všechna základní územní samosprávné celky, které byly obcí ke dni 12. 11. 2000, obce nově vzniklé sloučením či oddělením části obce, obce nově vzniklé namísto vojenského újezdu. Obec je územní celek, který je tvořen hranicí, je veřejnoprávní korporací, nakládá se svým majetkem. Pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů.“²⁵

Jednoduše tedy můžeme říci, že se jedná o základní uskupení sídelních jednotek, které nemají status města ani městyse.

²⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s. (110 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

²⁵ ZAJÍČKOVÁ, Leona. *Vznik a zánik obce : bakalářská práce*. Praha : Bankovní institut vysoká škola Praha, institut pro evropskou integraci, 2010. 76 s., 1. s. příl. Vedoucí bakalářské práce Ludmila Hábová

2) Městyse

Městysem se stává každá obec, která si o tento statut zažádá, a žádost je schválena předsedou poslanecké sněmovny. Ten také určí den, kdy se obec oficiálně stane městysem. Pokud se na to ovšem podíváme z pohledu pravomocí, kde by měl být faktický rozdíl mezi městy a základními obcemi, dostáváme se tímto k poznatku, že se jedná pouze o formální označení. V roce 2006, kdy se novelizoval zákon 128/2000 Sb., tak došlo opětovným zavedením statutu „městys“ spíše k historickému exkursu.²⁶

V předchozích dobách se městyse nazývaly městečka a mohli organizovat týdenní a dobytčí trhy. Také měli za úkol plnit spádovou roli pro vesnice v nejbližším okolí. V současnosti může toto označení získat jakákoliv obec, a nejen ta, která jím oplývala v minulosti.²⁷ K roku 2015 je v České republice 215 městysů.

3) Města

Aby se obec mohla stát městem, musí splnit především jedno zásadní kritérium, které vyžaduje zákon. Je nutné, aby byl v této v obci počet obyvatel 3000 a více. Stejně jako v případě městysů i tuto žádost schvaluje předseda poslanecké sněmovny po vyjádření vlády a zhodnocení kritérií, na které dohlíží Ministerstvo vnitra.²⁸

Kritérium, podle kterého se předseda poslanecké sněmovny musí řídit, je pouze zákonný počet obyvatel, ovšem těch, která se projednávají, je mnohem více. Máme tu například kritéria, podle kterých by mělo mít město kulturní zázemí – tedy sál, sportoviště, tělocvičnu, pak také **zdravotnické** zázemí – lékařská místa, lékárna, nebo zázemí **vzdělávací** – základní škola. Ale jak jsem již zmínil, nic kromě počtu obyvatel není zásadní pro získání statusu města.²⁹

²⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(21 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

²⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(21 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

²⁸ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(21 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

²⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(22 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

4) Statutární města

Název statutárních měst je odvozen od odlišného organizačního uspořádání, než měla valná většina ostatních měst. Jejich pravomoci byly definovány specifickým ustanovením – statutem. Pokud bychom měli zmínit jedno z primárních privilegií, byla jím širší působnost, jejímž důvodem byla zakomponovaná působnost okresního úřadu. Dalším důkazem tohoto postavení je, že nad těmito městy prováděly kontrolu přímo zemské úřady (poté zemské výbory).³⁰

Statutární města mohla své vnitřní organizační složky rozdělit na městské obvody a městské části, které takto upravovala obecně závazná vyhláška. Tyto obvody pak byly zpracovány příslušnými orgány k tomu určenými. Tuto úpravu nám definuje zákon č. 367/1990 Sb., v původním znění. Později, když byl novelizován zákon o obcích zákonem č. 302/1992, bylo určeno, že statutárními městy zůstávají pouze ta města, která jsou v zákoně vyjmenovaná, a nově se jimi mohla stát pouze změnou zákona.³¹

Podle současné právní úpravy můžeme použít dvojí dělení statutárních měst:

- Územně členěná statutární města

Ta statutární města, která mají rozčlenění na městské obvody a části, a jsou zde orgány, které vykonávají správu v samostatné i přenesené působnosti.³²

Městský obvod může být zřízen na základě rozhodnutí pověřeného orgánu, v tomto případě zastupitelstva města, a lze jej zrušit referendem konaném v části, kde se návrh podává.³³

³⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(113 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

³¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(113-114 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

³² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(115-116 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

³³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(115-116 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

Městský obvod není samostatnou jednotkou v rámci hierarchie samosprávy, může se pouze podílet v mezích, které nám udává zákon, na výkonu samostatné působnosti statutárního města. Orgány zde vykonávají přenesenou působnost, která ovšem může být za určitých podmínek změněna, např. přenesena do jiného městského obvodu, nebo výhradně zařazena pod správu magistrátu.³⁴

Zde se nabízí otázka, zda by městským obvodům neměla být dána větší volnost v organizačním rozhodování, protože by se tím jistě zvýšila efektivita výkonu správy. Takto např. obvody a části nejsou právnické osoby a nemají svou vlastní právní subjektivitu, i když mohou v rámci mezí se svěřeným majetkem nakládat a také jim nesmí být bezdůvodně odebrán. Tento princip je přesto dle mého názoru značně nepropracovaný, protože si myslím, že vzhledem k náročnosti řízení by měli mít tyto městské části výraznější možnost své vlastní návrhy a postupy uplatňovat v rovnocenném postavení oproti jiným subjektům samosprávy.

Územně nečleněná statutární města

V této skupině statutárních měst není prakticky žádné odlišení od ostatních měst. Rozdíl spočívá pouze v tom, že nemají rozdělení na městské části o obvody a vykonávají pouze přenesenou působnost, kterou jim umožní znění zákona. Označení orgánů, které v rámci pravomocí vykonávají správu v rozšířené působnosti, je také odlišné. Např. městský úřad je nazýván magistrátem a starosta primátorem.³⁵

Ač ovšem tato skupina měst spadá do kategorie nečleněných statutárních měst, nemůžeme jednoznačně říci, že se nemohou dělit. Je zde možnost v dané obci vytvořit části, kde určí tzv. osadní výbory. Členem tohoto výboru se stává občan dané části obce, jenž je schvalován zastupitelstvem obce, které na proces dohlíží. Tento orgán jako takový má poradní funkci – tudíž podává návrhy a může se vyjadřovat ke správnímu vývoji v obci.³⁶

³⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(116-117 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

³⁵ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(115 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

³⁶ BEZDĚKOVÁ, Hana. *Statutární města z hlediska výkonu a kompetencí veřejné správy : bakalářská práce*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, 2012. 71 s., 7.s. Příl. Vedoucí bakalářské práce Monika Horáková

Do roku 2012 bylo vedeno 23 statutárních měst a Hlavní město Praha. V roce 2012 přibyl ještě Jablonec nad Nisou a Přerov. Zde nabízím přehled všech statutárních měst:

Kladno	Středočeský kraj	68 522 bydlících obyvatel
České Budějovice	Jihočeský kraj	93 285 bydlících obyvatel
Plzeň	Západočeský kraj	169 033 bydlících obyvatel
Karlovy Vary	Karlovarský kraj	49 781 bydlících obyvatel
Ústí nad Labem	Ústecký kraj	93 409 bydlících obyvatel
Liberec	Liberecký kraj	102 562 bydlících obyvatel
Hradec Králové	Královéhradecký kraj	92 808 bydlících obyvatel
Pardubice	Pardubický kraj	89 693 bydlících obyvatel
Jihlava	Kraj Vysočina	50 521 bydlících obyvatel
Brno	Jihomoravský kraj	377 440 bydlících obyvatel
Zlín	Zlínský kraj	75 112 bydlících obyvatel
Olomouc	Olomoucký kraj	99 809 bydlících obyvatel
Přerov	Olomoucký kraj	44 278 bydlících obyvatel
Chomutov	Ústecký kraj	48 913 bydlících obyvatel
Děčín	Ústecký kraj	49 833 bydlících obyvatel
Frýdek - Místek	Moravskoslezský kraj	56 945 bydlících obyvatel
Ostrava	Moravskoslezský kraj	294 200 bydlících obyvatel
Opava	Moravskoslezský kraj	57 772 bydlících obyvatel
Havířov	Moravskoslezský kraj	75 049 bydlících obyvatel
Most	Ústecký kraj	67 089 bydlících obyvatel
Teplice	Ústecký kraj	50 079 bydlících obyvatel
Mladá Boleslav	Středočeský kraj	44 318 bydlících obyvatel
Karviná	Moravskoslezský kraj	55 985 bydlících obyvatel
Jablonec nad Nisou	Liberecký kraj	45 594 bydlících obyvatel
Prostějov	Olomoucký kraj	44 094 bydlících obyvatel
Praha	Hlavní město Praha	1 259 079 bydlících obyvatel

Tabulka č.1 : přehled statutárních měst v ČR

Pramen : www.czso.cz

- Hlavní město Praha

Praha jako hlavní město České republiky má své unikátní postavení jak v právním řádu, tak mezi obcemi. I když je Praha vedena jako samostatný kraj, tak se zákonem o obcích ani o krajích neřídí. Platí pro ni zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze a také je její postavení zakotvené v Čl. 13 Ústavy č. 1/1993 Sb., a Čl. 1 bod 1 ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, a zákona o Praze.³⁷

Hraniční změny jsou v tomto případě taktéž speciálně upravené. Odloučit nebo připojit městskou část k Praze je možné pouze zákonem. Takovéto odloučení může přijít pouze v případě, je-li v dané městské části 500 obyvatel a je to odsouhlaseno v místním referendu. Takto je zákon odlišný od zákona o obcích, který požaduje nejméně 1000 obyvatel. Co se týče územních požadavků, nemusí mít městská část, která žádá o odloučení, vlastní katastrální území. Z toho nám ovšem vyplývá, že pokud vlastním katastrálním územím nedisponuje a nemá aspoň 1000 obyvatel, může se poté pouze připojit k jiné obci.³⁸

Mnohem problematičtější je ovšem rozdílnost a nerovnost sankcí vůči jiným krajům a obcím. Za porušení pořádku a znečištění jsou zde vymáhány vyšší peněžité částky, než v jiných městech. Také je zde delší promlčecí lhůta, která je v zákoně o obcích definována na dva roky, kdežto v zákoně o Praze se jedná o tříletou promlčecí lhůtu. Jak už ve svém komentáři Zdeněk Koudelka zmiňuje, jistě by se zde dalo polemizovat o nerovném zacházení se specifickou skupinou občanů. Proč by měl být občan Prahy trestán jinak, než např. občan Brna? Pokud byl spáchán stejný přestupek dvěma osobami v rozdílných městech, a přesto bude v jednom z nich pokuta nebo trest vyšší, jedná se dle mého o znak nepřímé diskriminace.³⁹

³⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(147 s.) ISBN 80-7201-272-x

³⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(148 s.) ISBN 80-7201-272-x

³⁹ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(148 s.) ISBN 80-7201-272-x

Praha se stejně jako ostatní statutární města dělí na městské části. Její orgány vykonávají přenesenou působnost a vydává pro svůj územní obvod sbírku, ve které se ustanovují právní předpisy v plném znění. Je také plnohodnotnou veřejnoprávní korporací s vlastní právní subjektivitou. Jejími symboly jsou znak, vlajka a razítko hl. m. Prahy.⁴⁰

- Krajská města

Krajskými městy nazýváme obce, které jsou sídlem některého z krajů v České republice. Sídlí zde i příslušné orgány kraje, krajských státních orgánů a krajských složek státních orgánů, které správu vykonávají. Na našem území existuje 14 krajů a 12 krajských měst, přičemž Praha je samostatný samosprávný kraj, který je v tomto smyslu spádový i pro Středočeský kraj.⁴¹

4.2 Působnost obcí

Působnost, jako takovou, můžeme definovat jako výčet pravomocí a povinností, které jsou pro danou samosprávnou oblast vymezeny zákonem. Tato charakteristika ovšem není úplně přesná, protože si působnost musíme dále rozdělit. Jako první bych uvedl rozdělení na působnost *územní* a *věcnou*. *Působnost územní* je dána pro výkon pravomocí orgánů k tomu určených na jasně vymezeném a definovaném území. Toto území může být rozšířeno v rámci spolupráce obcí prostřednictvím veřejnoprávní smlouvy, nebo výkonem pověřeného obecního úřadu a obcí s rozšířenou působností. Je ovšem potřeba mít na paměti, že územní omezení se vztahuje pouze na výkon veřejné správy, a tudíž soukromý sektor je touto restrikcí netknutý. Jako názorný příklad můžeme uvést podnikatelské aktivity nebo hospodaření s majetkem.⁴²

⁴⁰ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ze dne 13 dubna 2000.

⁴¹ Krajské město, www.wikipedia.org [online]. [cit. 17.8.2015] URL [https://cs.wikipedia.org/wiki/Krajsk%C3%A9_m%C4%9Bsto_\(%C4%8Cesko\)#cite_note-2](https://cs.wikipedia.org/wiki/Krajsk%C3%A9_m%C4%9Bsto_(%C4%8Cesko)#cite_note-2)

⁴² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(163 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

Do působnosti *věcné* spadají rozdílné správní záležitosti. Obec v rámci věcné působnosti vydává obecně závazné vyhlášky či nařízení a také se podílí na rozhodování ve správním řízení. Kontrolovat veřejný pořádek nebo poskytovat sociální péči, je jedna z mnoha činností, která do této kategorie patří.⁴³

Dalším rozdělením, které se všeobecně používá, je rozdělení na působnost samostatnou a přenesenou.

4.2.1 Samostatná působnost

Jak nám již název vypovídá, samostatná působnost je správa vlastních záležitostí obce, do které stát nezasahuje, pokud je toto řízení vedeno v mezích zákona. Princip je v tomto případě takový, že obec by se měla v co největší míře podílet na ekonomickém, územním a sociálním vývoji vlastními prostředky. Obec je v tomto směru vázána pouze zákonem a jiné složky veřejné správy na ní nemají určující vliv. Je čistě na rozhodnutí obce, zda některé záležitosti bude plnit, a v jaké výši. Takto jsou nastavené fakultativní úkoly, kdy se stát snaží přenechat co největší volnost v rozhodování obce. Naopak obligatorní úkoly jsou úkoly svěřené státem, které obec musí splnit. Pokud samosprávný celek tyto úkoly nesplní, je v pravomoci státu uložit sankce a pokuty. Ovšem i v tomto případě je prosazování státu v rámci samostatné působnosti mírnější, než v působnosti přenesené.⁴⁴

Zde je pro představu několik bodů, které spadají do samostatné působnosti obce: hospodaření obce – Obec se zde bere jako jakýkoliv jiní činitel v soukromoprávních vztazích, a může tak podle tohoto práva se svým majetkem účelně nakládat. Omezení je v tomto případě pouze jediné, a to že stát má kontrolu nad veřejnými zakázkami. Občané mohou také rozhodovat v místním referendu, které se vyhláší po petici, kterou podepíše příslušný počet občanů, a pokud se v dané věci není schopné rozhodnout zastupitelstvo obce.⁴⁵

⁴³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(163-164 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁴⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(70 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁴⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE

Do této kategorie dále patří např. Zřizování škol, ukládání pokut, návrhy změn katastrálního území, řešení návrhů a podnětů zastupitelů, výdaje na činnost úřadu a orgánů obce, spolupráce s jinými obcemi, vytvoření části obce, sloučení či změna hranic obce, bezpečnost v obci nebo zřizování dobrovolných hasičů a místní poplatky.⁴⁶

Je ovšem potřeba mít na paměti, že ač má obec v samostatné působnosti velké pravomoci, nesmí těchto výhod zneužít k omezování práv svých občanů. Jejím primárním úkolem by měl být právě co největší důraz na komplexní péči o své území, přírodní zdroje a obyvatele.

4.2.2 Přenesená působnost

Tato působnost je rozsah povinností, které obci ukládá stát na základě nařízení vlády, směrnic ministerstev a jiných orgánů státní správy. Stát v tomto případě propůjčí kompetence a udá rozsah úkolu, který má obec jeho jménem splnit. Takto dochází k dekoncentraci státní správy, protože vykonavatelem se stává jiná osoba než stát. Pokud ovšem stát chce převést výkon na jinou složku správy, vztahuje se na něj povinnost finančních závazků, které jsou určeny každoročním zákonem o rozpočtu. Výkon přenesené působnosti může být na rozdíl od působnosti samostatné za určitých podmínek odebrán.⁴⁷

Přenesenou působnost rozlišujeme na tři základní subsystémy :

1) *Základní rozsah přenesené působnosti obce*

„Přenesená působnost ve věcech, které stanoví zvláštní zákony, je v základním rozsahu svěřeném obci vykonávána orgány obce určenými tímto nebo jiným zákonem nebo na základě tohoto zákona; v tomto případě je území obce správním obvodem.“⁴⁸

PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(71-74 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁴⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(74-76 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁴⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(76-77 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁴⁸ *Zákon o obcích č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000*

Výklad obecního zřízení ovšem umožňuje úpravu, aby obce na základě veřejnoprávní smlouvy, kterou mají povolenou od krajského úřadu, mohly vykonávat přenesenou působnost pro orgány jiné obce. Tato smlouva umožní výkon v jiném správním obvodu, a dochází tak k přenosu povinností na jiný subjekt. Dojde-li k takovému rozhodnutí, musí být smlouva přístupná veřejnosti na obecním úřadu.⁴⁹

2) *Pověřený obecní úřad*

Jedná se obecní úřad, který mimo svých povinností v přenesené působnosti, která je uložena obci, provádí správu ve správním obvodu podle daného právního předpisu. Tímto právním předpisem je vyhláška Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. Takovýto úřad má jak svou územní působnost v rámci přenesené působnosti obce, tak působnost ve správním obvodu, která je mu svěřena státem.⁵⁰

Právní subjektivita těchto úřadů je omezená, protože nemohou uzavírat veřejnoprávní smlouvy s jinými pověřenými úřady v přenesené působnosti. Naproti tomu protikladem, který toto omezení kompenzuje, je nemožnost krajského úřadu odejmout příslušná oprávnění, pokud obecní úřad své povinnosti a závazky neplní.⁵¹

3) *Obecní úřad obce s rozšířenou působností*

„ Jako obecní úřad obce s rozšířenou působností je pro účel výkonu přenesené působnosti označován v zákonech a jiných právních předpisech, popřípadě aktech řízení a úkonech podle § 61 odst. 2 písm. b) obecní úřad, který, vedle přenesené působnosti podle § 61 odst. 1 písm. a) a vedle přenesené působnosti podle § 64, vykonává v rozsahu jemu svěřeném zvláštními zákony přenesenou působnost ve správním obvodu určeném prováděcím právním předpisem.“⁵²

Se souhlasem Ministerstva vnitra, může tato obec s rozšířenou působností uzavírat veřejnoprávní smlouvy, podle kterých se stanoví, že jeden úřad obce s rozšířenou působností bude provádět přenesenou působnost pro obecní úřad jiné obce.⁵³

⁴⁹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(196 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁵⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(198 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁵¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(200 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁵² *Zákon o obcích č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000*

⁵³ *Zákon o obcích č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů ze dne 12. dubna 2000*

5. Orgány obcí

Obec, jakožto za sebe jednající činitel, tak musí mít orgány, pomocí kterých svou činnost vykonává. V Ústavě máme zakomponované pouze zastupitelstvo obce, ovšem platných a funkčních orgánů obce je mnohem více. Jsou jimi rada obce, starosta a místostarosta, obecní úřad, výbory, komise, obecní policie.⁵⁴

5.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce můžeme považovat za nejvyšší orgán obce, který je ostatním orgánům nadřazený. Zastupitelstvo je voleno na 4 roky občany obce staršími 18ti let. Počet členů zastupitelstva je v rozmezí od 5 do 55 podle toho, jaká je velikost obce.⁵⁵

Pokud je zastupitel zvolen, nesmí vykonávat jinou veřejnou funkci po dobu trvání jeho mandátu. Mandát člena zastupitelstva vzniká zvolením, ovšem práva k výkonu funkce získává až složením slibu na prvním zasedání zastupitelstva. Tento mandát je reprezentativní. To znamená, že zastupitel, který ho získává, není vázán žádnými příkazy či nařízeními a měl by svou funkci vykonávat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. Z toho nám vyplývá, že se za svá rozhodnutí, ať jsou jakákoliv, nemusí žádné složce ani občanovi zodpovídat. Zastupitel má právo podávat dotazy a připomínky na ostatní orgány obce a má také povinnost se účastnit jednání zastupitelstva. V rozporu s jeho funkcí veřejného reprezentanta je využívat jí pro své osobní zvýhodnění. Tato aktivita by znamenala střet zájmů, a je naprosto nepřijatelná.⁵⁶

Zastupitelstvo se může usnést, pokud je na zasedání přítomna nadpoloviční většina jeho členů. Komplikovanější situace nastává, pokud chce zastupitelstvo přijmout usnesení, a na tento proces je potřeba nadpoloviční většina všech členů.⁵⁷

⁵⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s. (67 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁵⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. (91-92 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁵⁶ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s. (67-69 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁵⁷ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s. (71 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

Zasedání zastupitelstva se koná dle potřeby, svolává ho starosta a vždy je veřejné. Pokud není zasedání řádně zveřejněno a není pořádáno veřejně, nejedná se o regulérní a řádnou schůzi.⁵⁸

Zastupitelstvo rozhoduje a jedná v těchto věcech:⁵⁹

- Schvalování rozvojového programu obce
- Schvalování rozpočtu
- Zřizování peněžních fondů
- Rozhodování o založení nebo rušení právnických osob
- Rozhodování o vyhlášení referenda
- Vydávání vyhlášek
- Zřizování a rušení výborů
- Volba starosty a místostarosty
- Podávání ústavních stížností
- Udělování a odnímání čestných občanství
- Rozhodování o vkladech do právnických osob a poskytování dotací

5.2 Rada obce

Rada obce je obecně definována jako výkonný orgán obce, který je tvořen starostou, místostarostou a radními, a který svou činnost vykonává v rámci samostatné působnosti obce. Členové rady jsou voleni zastupitelstvem a jejich počet musí být vždy lichý a nesmí být větší než 1/3 počtu zastupitelstva obce. Pokud má obec zastupitelstvo, ve kterém je méně než 15 členů, rada se nevolí a její funkci převezme starosta. Na rozdíl od zastupitelstva nejsou zasedání rady veřejná, a proto také nemusí být veřejně oznámena. Schůze se svolávají podle potřeby a je z nich pořízen zápis.⁶⁰

Stejně jako v případě zastupitelstva je možno usnesení rady pouze za přítomnosti nadpoloviční většiny členů a k přijetí usnesení je nezbytná nadpoloviční většina všech členů rady.⁶¹

⁵⁸ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(69-70 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁵⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(71 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁶⁰ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(232-233 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁶¹ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(232-233 s.) ISBN 978-80-7357-561-8

Úkoly rady obce: ⁶²

- Hospodaření obce podle schváleného rozpočtu od zastupitelstva
- Příprava návrhů a podnětů pro jednání zastupitelstva
- Rozdělování pravomocí
- Schvalování organizačního řádu obecního úřadu
- Zřizování a rušení komisí
- Rozhodování o uzavření nájemních smluv
- Vydávání nařízení obce
- projednávání správních deliktů

5.3 Starosta, místostarosta obce

Starosta je politickým činitelem, který má za úkol danou obec především reprezentovat, a místostarosta je jeho zástupcem. Zde se v podstatě jedná o minimalizaci reprezentace, kde je vzorem prezident v případě státu. Jakožto orgán obce ovšem může úkony učinit až po schválení zastupitelstvem a radou. Starosta i místostarosta musí být občany České republiky a jsou voleni zastupitelstvem, kde dochází ke zvolení absolutní většinou všech zastupitelů. ⁶³

Starosta má mnoho pravomocí, ovšem jedna z nejdůležitějších je řízení zasedání zastupitelstva a rady. Dále má za úkol informovat veřejnost, zřizovat zvláštní orgány v přenesené působnosti, stanovovat platy zaměstnancům obce nebo pozastavit výkon rady. ⁶⁴

5.4 Obecní úřad

Obecní úřad je orgánem, který plní úkoly, jež mu uloží zastupitelstvo obce, nebo rada obce. Jeho struktura je tvořena starostou, místostarostou, tajemníkem a dalšími zaměstnanci obce, kteří jsou do úřadu zařazeni. ⁶⁵

⁶² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(234-235s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁶³ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky* . 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(74-75 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁶⁴ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky* . 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(75-76 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁶⁵ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s.(117 s.) ISBN 80-7201-272-x

Na obecním úřadě mohou být založeny odbory, ve kterých se pak vytváří oddělení. Zákonem ovšem není stanoveno, že odbory musí být zřízeny. A to ani v případě obce s pověřeným obecním úřadem. Pokud se tyto odbory nezřídí, je možnost ušetřit finanční prostředky a vytvořit více funkcí pro místostarosty.⁶⁶

Zaměstnanci, kteří spadají pod obecní úřad, musí v rámci své kvalifikace a zaměstnání podstoupit zkoušku, na kterou je obec povinna je přihlásit, a kde musí prokázat znalosti z problematiky veřejné správy. Tuto zkoušku zajišťuje Ministerstvo vnitra.⁶⁷

V této části se budu zabývat ještě jednou funkcí, která je na obecním úřadě vykonávána, a tou je tajemník. Specifikem této pozice je, že nemusí být zřízena v každé obci. Povinnost zřízení mají obce s pověřeným obecním úřadem, a u ostatních obcí je to pouze na jejich zvážení. Tajemník se zodpovídá za plnění povinností starostovi, který ho také schvaluje a odvolává. K jeho povinnostem patří např. plnění úkolů daných zastupitelstvem nebo radou, zajišťování úkolů v přenesené působnosti. Dále rozhoduje o vyloučení vedoucích odborů, vydávání spisovného, skartačního a pracovního řádu a také účast s poradním hlasem na zasedání zastupitelstva a rady.⁶⁸

5.5 Výbory, komise

Výbory jsou iniciativní a kontrolní orgány, které může za určitých podmínek zřídit zastupitelstvo. Komise jsou naopak iniciativními a kontrolními orgány, které zřizuje rada obce. Zřizování těchto orgánů je striktně rozděleno, tzn., že zastupitelstvo nemá pravomoc zřídit komisi a rada nemá pravomoc zřídit výbor.⁶⁹

⁶⁶ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. (117-118 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁶⁷ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. (117-118 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁶⁸ KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje : Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha : LINDE PRAHA a.s. - Právnícké a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. (119-120 s.) ISBN 80-7201-272-x

⁶⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s. (78 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

5.5.1 Výbory

Zastupitelstvo je povinné zřídit *finanční výbor* a *kontrolní výbor*. Pokud žije v obci více jak 10 % obyvatel národnostních menšin, zřizuje se také *výbor pro národnostní menšiny*. *Finanční výbor* má za úkol správu hospodaření obce a finančních aktivit. *Kontrolní výbor* má za úkol kontrolovat, zda dochází k plnění usnesení zastupitelstva a rady obce. Také se stará o kontrolu dodržování právních předpisů. Schůze výboru se pořádají podle potřeby a k platnosti usnesení dochází, souhlasila-li s ním nadpoloviční většina všech členů.⁷⁰

4.5.2 Komise

Komise se zabývají především návrhy a připomínkami, které pak předávají radě. V případě, že jim byl svěřen výkon v přenesené působnosti, stávají se také výkonným orgánem. V této situaci musí být předsedou komise činitel, který k výkonu prokázal odbornou způsobilost. Komise se za svou činnost odpovídá radě, v přenesené působnosti pak starostovi. Jako názorný příklad typu komise můžeme uvést komisi *přestupkovou*, jejímž předsedou musí být osoba s právnickým vzděláním.⁷¹

5.6 Obecní policie

Obecní policie je orgánem, který se stará o bezpečnost a o zamezení trestných činů v obci. Zřizování tohoto orgánu není povinné, a obec ho proto zřizuje na vlastní uvážení, je-li pro obec nezbytný a je ho v ní zapotřebí.⁷²

Pokud je uzavřena veřejnoprávní smlouva mezi obcemi, může policie z jedné obce vykonávat úkoly i na území obce jiné. Tato smlouva ovšem musí být povolena a odsouhlasena krajským úřadem.⁷³

Obecní policie je vedena starostou nebo jiným členem zastupitelstva a tato osoba může navrhnout pro plnění této funkce vybraného strážníka.⁷⁴

⁷⁰ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(78 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁷¹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s.(78-79 s.) ISBN 978-80-247-2908-4

⁷² KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(247-248s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁷³ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(247-248s.) ISBN 978-80-7357-561-8

⁷⁴ KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s.(247-248s.) ISBN 978-80-7357-561-8

6. Obec Drmoul

Vzhledem k tomu, že je tématem mé bakalářské práce vznik a zánik obce, rozhodl jsem se vybrat si jednu z obcí a rozvést její vznik a historii. Vybral jsem si obec Drmoul, protože se nachází nedaleko od města, ve kterém jsem bydlel, a především mě zaujala barvitá historie, která sahá až do druhé poloviny 14. Století.

Drmoul je obec, která se nachází jihozápadně od Mariánských Lázní, a spadá do okresu Cheb. Její rozloha čítá 637 hektarů a dnes v ní žije 960 obyvatel.⁷⁵

Ke svému neobvyklému jménu přišla obec zřejmě z Německého slova „Dürmaul“, což ve volném překladu znamená „Suchá huba“. Podle pověsti se traduje, že loupežníci, kteří v této oblasti kradli, své oběti obrali do poslední mince, a vůbec nic jim nezbylo. Tato lidová pověst nám ovšem nepřináší faktickou hodnotu, protože není jakkoliv historicky podložená. Co ovšem můžeme považovat za předchůdce názvu „Drmoul“, je slovo Trmal, které vzniklo od slovesa „trmati se“ - tedy trmáct se. Podle tohoto výrazu se vytvořilo příjmení Trmal, které nám dokládá zemanská rodina Trmalů z Toužic u Zásruk. Z tohoto příjmení se pak pro obec stal název „Trmaly“, který byl postupem času zkomolen do tvaru „Dürmaul“ – tedy Drmoul.⁷⁶

6.1 Nejstarší historie obce Drmoul

Jak jsem již zmínil na začátku, historie Drmoulu sahá až do druhé poloviny 14. Století. Z této doby můžeme najít první zmínky, a to konkrétně z let 1366-1368, kdy byl Drmoul zakotven k „Novým Čechám“, které vytvořil panovník Karel IV. Toto historické období bylo zlomové a důležité nejen pro Drmoul, ale i pro celé české království. V listinách, které Karel IV. vydal, potvrdil dosavadní práva českých šlechticů a také ustanovil základní obsah státoprávních institucí Zemí koruny české. První souvislé informace však můžeme dohledat až od roku 1455, kdy jsou zaznamenány údaje z desek dvorských.⁷⁷

⁷⁵ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: Nákladem vlastním, 2013. 279 s. (3s.)

⁷⁶ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: Nákladem vlastním, 2013. 279 s. (5-6 s.)

⁷⁷ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s. (7 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

Podle záznamů můžeme předpokládat, že Drmoul byl v této době pod správou rytířského rodu Frasů z Borgenšýru, a to konkrétně Kašpara Frase z Borgenšýru. Tato etapa ovšem neměla dlouhého trvání, protože zanedlouho přešla správa pod Tachovský strážní pás. Roku 1552 se objevuje zmínka o jistém Vilémovi z Obenbergu, který měl Drmoul v držení jako léno Tachovského hradu. V této části se historické prameny nemohou jednoznačně shodnout na držitele Drmoulu, protože se zde také objevuje jméno Volfa z Gutštejna, se kterým Vilém vedl dlouholeté spory. Ovšem podle listin, které vydal Ludvík Jagellonský roku 1523, a ve kterých se potvrzují práva tachovských manů, se jako držitel objevuje právě Vilém.⁷⁸

Po Vilémovi přešla držba do rukou rytířů z rodu Redwitzů. Vít z Redvic byl jedním z tachovských manů a spravoval obce Drmoul a Horní ves, za které odváděl daň ve výši 24 grošů. Někdy v této v této době můžeme sledovat odloučení části Skelné Hutě, která se stává samostatnou tvrzí, nicméně stále spadá pod tachovský hrad.⁷⁹

6.1.1 Obec Drmoul za Rabicarů z Rabic (1532-1623)

Zmíněný rod Rabicarů je vlastně přímým potomkem rodu Redwitzů, protože Vít z Redvic předal svůj majetek i držbu svým dvěma synům. Staršímu Jiříkovi Rabicarovi, který zdědil Drmoul, a mladšímu Karlovi, který dostal část tvrze Skelné Hutě a Horní Ves. Druhou část Skelných Hutí měl ve svém držení Vítův bratr Hans Sebastián. Oba bratři nebyli právě zodpovědní držitelé, protože se objevují záznamy o jejich neustálých soudních sporech, hospodských rvačkách a také neodvádění daní. V roce 1595 získal Jiřík Rabicár oblast Mokřina u Milíkova, a tak veškerá správa této oblasti přešla pod jeho bratra Karla, který zde pobýval až do roku 1604, kdy zemřel. Jeho majetky a statky byly rozděleny mezi jeho tři syny. Hans Sebastián Rabicár dostal Skelné Hutě, Vít Verner Rabicár dostal Mokřinu a dolní část Drmoulu, poslední část dostal Jan Kryštof Rabicár. Nejmladší z bratrů si poté postavil novou tvrz jménem Panský Vrch, kde se usídlil.⁸⁰

⁷⁸ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(7-8 s.)

⁷⁹ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: Nákladem vlastním, 2013. 279 s.(7-8 s.)

⁸⁰ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: Nákladem vlastním, 2013. 279 s.(8-9 s.)

6.2 Rozdělení Drmoulu

Po třicetileté válce byl Drmoul podle berní ruly Čech rozdělen na dvě části. Tou první se stal *Dürrrmaul* a druhou *Trmaly*, neboli *Drmalovo*. *Dürrrmaul* byla část, kterou měl ve vlastnictví Vít Verner Rabicár. Ovšem jak bylo v tomto rodu zvykem, dluhy nakonec přesáhly výši majetku, a proto muselo dojít k prodeji. Novým majitelem se tedy stal Jošt Adam Širntingar ze Širntingu. Tento šlechtic koupil nejhodnotnější část *Dürrrmaulu* s vodní tvrzí v roce 1615 a připojil ji ke svému chodovoplánskému panství, které čítalo 253 poddaných. Vzhledem k jeho účasti na povstání proti Habsburkům však o své veškeré jmění přišel. V důsledku těchto událostí přišel k celému panství císařský plukovník Theodor von und zu Haimhausen, který ho později předal svému synovi Johannu Albrechtovi, svobodnému pánu z Haimhausenu. V této době čítalo panství devět obcí, s 271 poddanými.⁸¹

Druhou částí zatím nevzniklé obce Drmoul bylo sídlo vedené pod názvem Trmaly. Tuto část měl ve svém držení nejmladší z bratrů Rabiců, Jan Kryštof Rabicár z Rabic. Stejně jako spousta jiných šlechticů, i on byl obviněn ze spoluúčasti na stavovském povstání. Rozsudek v jeho případě ovšem nepadl, a byl tak roku 1623 zproštěn obvinění. Jeho další osudy jsou nám ovšem neznámé, protože od roku 1654 je jako nový držitel veden Jiří Kryštof Daniel Froschhammer. Za jeho držení bylo na tomto území 16 poddaných, kteří měli k dispozici 186 strychů půdy (strych=0,2877 ha), tedy 53,5122 ha. Toto rozdělení obou Drmoulů zůstalo až do roku 1674, kdy došlo ke sloučení za přispění Johanna Wilhelma von Haimhausena, který odkoupil Trmaly (Drmalovo) od Kryštofa Heinricha Winklera von Heinfelda. Ač tedy došlo ke sloučení *Dürrrmaulu* a Trmal do jediného celku, stále byla tato nově vzniknuvší obec součástí panství Chodová Planá a to až do roku 1848, kdy byly zrušeny vrchnostenské vztahy.⁸²

⁸¹ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(11-13 s.)

⁸² BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(11-13 s.)

6.2.1 Další majitelé Drmoulu

Po smrti Johanna Wilhelma von Haimhausena připadlo celé panství jeho synovci, Franzu Ferdinandovi von und zu Haimhausenovi. Po něm se stal držitelem jeho vnuk, kurfiřtský bavorský komoří, Sigmund von Haimhausen, který zemřel roku 1793. Jeho smrtí vymřel rod Haimhausenů, protože zde nebyl žádný mužský dědic. Panství tak připadlo jeho dvěma dcerám, mezi nimiž ovšem došlo k dohodě, že držbu bude vykonávat starší z nich, Johana Fuggerová von Kirchberg. Po její smrti převzal panství její vnuk, Kajetán von Berchem – Haimhausen. Druhé příjmení Haimhausen není historickým omylem, nýbrž podmínkou, kterou si hraběnka Fuggerová vymínila. Je zajímavé, že ač rod Haimhausenů v přímé linii vymřel, jeho potomci z vedlejších rodů udrželi majetky na bývalém panství až do roku 1967, kdy zemřel hrabě Walter von Berchem. Tento válečný veterán, který sloužil v obou světových válkách, se například zúčastnil tajného převozu Lenina ze Švýcar do Ruska. Dnes je pohřben v Metternichovské hrobce v Johannesbergu.⁸³

6.3 Drmoul v letech 1848 – 1945

V roce 1850 už čítala obec 835 občanů, kteří tvořili 187 domácností. K těmto číslům můžeme také připočítat Skelné Hutě, které měli 198 obyvatel.⁸⁴

Pokud se na tuto problematiku podíváme z národnostního hlediska, je zajímavé, že Němci a Češi tu žili na společném prostoru v poměrně stabilní symbióze. Historicky je to zcela jistě odůvodnitelné hraničním územím, ale i střídajícími se držiteli, kteří měli smíšené česko-německé kořeny.

Revoluční rok 1848 znamenal roztržství dosavadních poměrů v celé Habsburské monarchii, a lidé přestali důvěřovat státním orgánům. Tak se stalo, že si začali tisknout své vlastní bankovky, poukázky – bankocetle, a takový „otisk“ můžeme najít i v Drmoulu. Zde si Löwy Doctor vydal svou vlastní dvou krejcarovou bankovku, která platila pouze v jeho obchodě. V této době začala také výstavba moderní silnice, která je zde dodnes.⁸⁵

⁸³ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(16-17 s.)

⁸⁴ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

⁸⁵ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

6.3.1 Drmoul v období před druhou světovou válkou

Předválečné období v Čechách, bylo ve znamení nervozity a zvýšeného tlaku na soužití Němců a Čechů nejenom v pohraničí, ale také po celé republice. Adolf Hitler pomocí svých zástupců (především Henlein a jeho Sudetoněmecká strana byli v této činnosti velice aktivní) podporoval nenávistné nálady vůči českým občanům. To se samozřejmě dotklo i západočeských pohraničních obcí a obyvatel.

Situace vygradovala v roce 1938, kdy zde vyhrála volby již zmíněna Sudetoněmecká strana, a tím začali pro české obyvatele Drmoulu krušné chvíle. Pomyslný vrchol přišel 21. září 1938, kdy československá vláda schválila odtržení Sudet. Češi stejně jako židé z Drmoulu utíkali a jediný kdo tu zůstal, byli místní četníci. Když 1. října 1938 vstoupila na toto území německá armáda, byla bouřlivě přivítána, a tímto také došlo ke změně správních poměrů. Drmoul byl přiřazen pod kraj Mariánské Lázně, ale Planá nadále zůstala spádovou z hlediska obecního a pozemkového úřadu.⁸⁶

Vznikem protektorátu Čechy a Morava (Böhmen und Mähren) přišly také organizační změny. Vše co bylo české, bylo okamžitě zrušeno. Jakýkoliv spolek nebo politická strana okamžitě přestaly existovat a vše bylo podřízeno NSDAP. Všichni muži, kteří byli schopni bojovat, byli organizováni pod SA či SS a naverbováni do armády.⁸⁷

6.3.2. Drmoul během druhé světové války

Rok 1940 byl v negativním smyslu slova významný především pro drmoulské muže, kteří ve stále větší míře odcházejí na frontu západní Evropy. Někteří z nich se dokonce zúčastňují bleskové války, tzv. Blitzkriegu proti Francii, a spolu s německou armádou dobývají Paříž. Někteří francouzští zajatci jsou dokonce odvedeni do Drmoulu na nucené práce v zemědělství. Společenský a hospodářský stav se díky těmto faktorům značně změnil. Práci v obci zajišťovaly hlavně ženy, které i s dětmi vykonávali těžkou manuální práci na polích. Mladí muži byli zařazováni do organizace „Hitlerjugend“ a jiných skupin, které je připravovali na odchod do armády.⁸⁸

⁸⁶ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(38-39 s.)

⁸⁷ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(38-39 s.)

⁸⁸ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(39-40 s.)

Když došlo v roce 1944 k invazi do Normandie (Operace Overlord pozn. aut.), zvýšila se koncentrace spojeneckých náletů a bombardování. Z tohoto důvodu se města nevyhnula stavbě protiletectvých krytů. Takové kryty byly postaveny i v Drmoulu. Časté přelety amerických stíhaček ztěžovaly život místním obyvatelům, kteří i přes jasná rizika museli stále pracovat stejně jako děti, které musely chodit do školy. Ke konci války se Drmoul stává svědkem nejenom utečenců, kteří sem utíkají ze Slezska, ale i pochodů vězňů z koncentračních táborů.⁸⁹

Profesionální vojáci jsou s průběhem války velice nedostatkové zboží, a tak se v městech zřizují různé polovojenské skupiny, naverbované z převážně místních obyvatel s jedním velícím důstojníkem. V Drmoulu je tímto spolkem tzv. folkšturm, kterému velí nadporučík Johann Wieder. Tato skupina měla rozkazy znepříjemňovat život přicházející americké armádě. K žádnému krveprolití ovšem naštěstí nedošlo, a válka tak Drmoul žádnou tragédií nepoznamenala. Do horší situace se ovšem dostali zdejší Němci, kteří museli akceptovat odsun, a podstoupit tak své majetky bez jakékoliv náhrady. Tyto odsuny probíhaly v několika vlnách, přičemž drmoulští Němci byli přesunuti do zámku v Chodové Plané a kláštera sv. Anny v Plané a odtud mířili střídavě do ruské a americké zóny. Ač tedy tyto přesuny proběhly v relativně nekonfliktní atmosféře, byla tato oblast postižena jinou tragédií. Z norimberských protokolů se dozvídáme, že ke konci války byl na nádraží v Mariánských Lázních spáchán masakr tisícovky vězňů při převozu z koncentračního tábora Rehmdorff do koncentračního tábora v Terezíně. Tento transport měl naplánovanou zastávku v Mariánských Lázních, kde zůstal asi týden stát. Při jednom z náletů byla zasažena část vlaku, což využilo k útěku do okolních lesů na tisíc vězňů. Téměř všichni byli chyceni, přivedeni zpět na nádraží a popraveni.⁹⁰

⁸⁹ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s. (40-42 s.)

⁹⁰ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s. (42-44 s.)

Tímto masakrem však trápení vězňů při cestě do Terezína nekončí. Nálety měly za následek zničení obou lokomotiv, a proto muselo dojít k pěšímu přesunu. Pro mnohé z těchto lidí se tato cesta stala pochodem smrti, protože nedokázali vydržet fyzický nápor, jenž tato dlouhá trasa představovala. Nemocní, či neschopní pohybu byli střeleni do týlu a zanecháni na silnici, z které byli poté přemístěni do masových hrobů. Tato a další stovky podobných událostí představují nejhorší kapitolu největšího válečného konfliktu 20. Století. Je tedy jen logickým důsledkem, že společné soužití Němců a Čechů již nemohlo být proveditelné.

6.4 Drmoul v poválečném období

Když konečně utichla válečná vřava, začali se do příhraničních obcí stěhovat zpět čeští obyvatelé, kteří odsud před válkou odešli. Začalo tedy postupné osidlování bývalých obydlí, ale i těch, které tu zbyli po německých majitelích. Někdy se tato činnost neobešla bez rabování a ničení majetku. To ovšem měli na svědomí noví osídlenci, nikoliv předchozí obyvatelé Drmoulu. V tomto období můžeme zaregistrovat razantní změnu politického směřování, protože v parlamentních volbách v roce 1946 zvítězila Komunistická strana Československa se ziskem 142 hlasů.⁹¹

Drmoul byl vždy velice silnou zemědělskou obcí, a to i z důvodu působení rolnické komise, která dbala na plnění dodávek v řádném termínu. V roce 1946 byl Drmoul v tomto plnění jednou z nejlepších a nespolehlivějších obcí v republice a někteří rolníci byli za toto úsilí vyznamenáni. Tento um místních zemědělců byl nejvíce patrný v roce 1947, kdy přišla útrpná sucha, která ničila hospodářský plán. Drmoul i přes tyto komplikace ovšem stále plnil dodávky potravin.⁹²

⁹¹ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(49-51 s.)

⁹² BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(51-52 s.)

6.5 Drmoul v letech 1948-1968

Historické milníky si v českých dějinách zvláštním způsobem potrpí na číslovku 8. Nejprve pražská defenestrace v roce 1618, poté revoluční rok 1848 a nakonec nástup komunismu v roce 1948. V tomto roce se KSČ sloučila se sociální demokracií, a stala se tak rozhodující stranou. Rok 1949 se stal prvním v zakládání hospodářských plánů. Byla vyhlášena pětiletka, a v obci se tak začaly rozpracovávat zemědělské projekty. Drmoul byl opět na vrcholu a plnil plán nad očekávání. Životní úroveň v této lokalitě i okresu rostla, z čehož vyplývalo rušení potravinových lístků a postupné povolení volného prodeje potravin. Nová vláda se v tomto ohledu snažila pomoci válkou postiženým oblastem, a finančně tento okres podporovala. Také poskytovala možnost splácení při odkupu neosídlených domů, a tak pomohla k rychlejší stabilizaci obce.⁹³

V roce 1951 se Drmoul rozrostl a byl zde založen matriční úřad pro spádovou oblast Trstěnice, Skelné Hutě, Horní Ves a Drmoul.⁹⁴

S rozvojem zemědělství nastalo zavedení jednotných zemědělských družstev, což se ale u drmoulských rolníků neseťkalo s nadšenou odezvou. Zemědělci se do těchto družstev nechtěli organizovat, což mělo za následek zhoršení poměrů, a poprvé se stalo, že nebyla splněna dodací kvóta. Založení JZD provázely průtahy a neúspěšné pokusy až do roku 1961, kdy bylo vytvořeno JZD III. Typu společné pro Trstěnice, Horní Ves, a Drmoul. Mnohačetné zvýšení životní úrovně přišlo s otevřením Uranových dolů v Zadním Chodově. Ty vytvořili nová pracovní místa, a do obce se začalo stěhovat více nových usedlíků. V oblasti služeb byla ale situace poněkud komplikovanější. V roce 1961 mělo být vybudováno zdravotní středisko, z čehož ale nakonec sešlo, a obec byla přidělena ke zdravotnímu středisku Velká Hleďsebe. Problémem, který ale obyvatele Drmoulu trápil nejvíce, byla nedostatečná doprava do nejbližšího města Mariánských Lázní. Četné žádosti podávané kontinuálně od roku 1960 nebyly nikdy řádně vyslyšeny.⁹⁵

⁹³ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(53 s.)

⁹⁴ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(54-61 s.)

⁹⁵ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(54-61 s.)

6.5 Drmoul od roku 1968 až do současnosti

Po roce 1968 nastala v Čechách tuhá normalizace, ve které režim stále více přitvrzoval. V Drmoulu se ovšem životní podmínky zásadně nemění. Naopak dochází k permanentní rekonstrukci dosud poničených a neopravených domů, a obec se tak architektonicky modernizuje. Byl postaven moderní kulturní dům a Drmoul se umísťuje na 1. místě v soutěži „Zvelebování obcí“. Do roku 2008 se v obci neodehrály žádné významné události ani změny, a proto toto období přeskočím. V roce 2008 se dokončila stavba rozhledny na Panském vrchu. Tato věž se tyčí do výšky 55 metrů a vede na ní 207 schodů. K projektu se váže také vybudování naučné stezky postavené na bývalém vojenském cvičišti Cech. Toto území bylo do vlastnictví Drmoulu předáno Ministerstvem vnitra, které financovalo demolici vojenské věže a také obnovu komunikací. Toto vše bylo zajištěno v rámci dotací na podporu cestovního ruchu. 17. a 18. října se konaly volby do zastupitelstva Karlovarského kraje a počet zapsaných voličů na seznamu činil 679.⁹⁶

Rok 2012 znamenal pro Drmoul reprezentaci České republiky v péči o veřejná prostranství s využitím zeleně, na které se podílí i samotní občané obce. Návštěva mezinárodní komise složené ze zástupců 12 zemí proto byla neobvyklou kulturní událostí. Zastupitelé obce naproti tomu získali certifikát „Vzdělaná a zodpovědná“ obec na základě výsledků odborných testů ze semináře „Vzdělaný zastupitel“. Ovšem nejvýznamnější události toho roku, a zřejmě i celé historie Drmoulu přišla ve chvíli, kdy obec získala bronzovou umístění na mezinárodní soutěži Entente Florale Europe 2012. Tohoto klání mezi obcemi, kde se hodnotí přístup k životnímu prostředí a rozvoji krajiny, se zúčastnila města a obce z 11 členských zemí Evropské unie.⁹⁷

⁹⁶ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s. (68-71 s.)

⁹⁷ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s. (94-95 s.)

6.6 Židovská obec Drmoul

Židovská komunita v Drmoule má velmi zajímavou a barvitou historii. První zmínky vycházejí z pověsti, která říká, že Plánská hraběnka vylákala roku 1683 všechny židy z Plané a navždy je vyhostila. Proto se tato skupina dostala na panství v Chodové Plané a do Drmoulu. Zde našli zastání u místního rodu Haimhausenů, a mohli se zde proto naprosto svobodně usadit. Roku 1786 čítá počet rodin v této oblasti na 26. Důvodem rostoucího počtu židovských obyvatel byl jistě nezvykle snášenlivý postoj pánů Haimhausenů, kteří židovskou komunitu tolerovali. Zde je ovšem potřeba zmínit, že za tuto benevolenci si účtovali tučné finanční odměny. Hrabě Berchem von Haimhausen se ovšem na podpoře místních židů podílel aktivně tím, že v roce 1861 založil chudinský fond „Berchem-Haimhausen“, který měl zajišťovat peachové macesy pro chudé. Ten fungoval až do roku 1894. Nezvykle silný vztah tohoto šlechtice k židovské obci měl za následek ještě jednu kuriózní událost. Když hrabě zkoumal přidělování jmen, dal jedné z žen lahvičku s močí k vyšetření s poznámkou, že by rád věděl, o jakou nemoc se jedná. Odpověď, kterou dostal, zněla: „Ta moč pochází ze svině!“. Hrabě se poté zřejmě domníval, že žadatelka se v tomto oboru vyzná, a přidělil jí jméno „Doktor. V záznamech pak bylo uvedeno paní Frieda Doktor. Židovská obec byla tedy nejsilnější právě v tomto období a její počet čítá přes 100 osob. Nikdy dříve ani později už takového vysokého čísla nedosáhla. Úbytek měly za následek obě světové války a především druhá jmenovaná. Nejpočetnější odchody jsou zaznamenány v roce 1938, kdy židé odcházejí nejen do jiných částí Čech, ale především do ciziny. Pojdme se blíže podívat na některé stavby, jež židovští obyvatelé Drmoulu vybudovali. Dále si zmíníme některé významné osobnosti, mezi kterými jsou i ti, jenž po sobě v zahraničí zanechali stopu na mezinárodní úrovni.⁹⁸

⁹⁸ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s. (167-168 s.)

6.6.1. Památky židovské obce

Lesní hřbitov na panském vrchu

Hřbitov vzniká zřejmě někdy kolem roku 1655, protože nejstarší zaznamenaný náhrobek je z roku 1656 a je zaznamenán na mapě Chodovoplánského pánství z roku 1676. V těchto dobách mohl mít hřbitov až 500 hrobových míst. Dnes je v evidenci 299 náhrobků. Po roce 1949 došlo k postupné devastaci hřbitova, jehož náhrobky se používaly na vyztužení místních cest a do základů domů. Obnova přišla až začátkem roku 1990 a v několika vlnách probíhala až do roku 1998, kdy se zde na rekultivaci podílela i skupina ASF z Německa.⁹⁹

Synagoga

Drmoulská synagoga byla vybudována v roce 1801. Rabín, který k této synagoze náležel, měl sídlo Chodové Plané. Roku 1901 byla restaurována. Její další existence ovšem bohužel trvala pouze 37 let, protože roku 1938 byla vypálena do základů během Křišťálové noci.¹⁰⁰

Židovský obecní dům

Obecní dům židovské obce byl vybudován roku 1861. Tato stavba měla mít víceúčelovou funkci. Byly zde třídy pro židovskou školu, byty pro učitele i místnost pro bourání košer masa. Pod tuto židovskou školu pak bylo spádově zařazeno šestnáct obcí mezi Chodovou Planou a Kynžvartem. Postupně však dům chátral a nebyly zde prováděny žádné opravy. Po 120 letech byl za souhlasu památkářů zbourán místní hasičskou jednotkou.¹⁰¹

V souvislosti s výše zmíněnými informacemi jsem byl zaražen přístupem státu k těmto stavbám a památkám. Pokud pomineme synagogu, která byla vypálena, tak obecní dům byl bezdůvodně zbourán a o hřbitov, který je starý přes 350 let, se starají dobrovolníci. Stát je dle mého názoru v tomto ohledu poněkud apatický.

⁹⁹ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul : vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

¹⁰⁰ BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Víta*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nákladem vlastním, 2013. 279 s.(68-71 s.)

¹⁰¹ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

6.6.2. Osobnosti židovské obce

Isaac Mayer Wise

Původním jménem Isak Weis, je považován za jednoho z hlavních zakladatelů amerického reformního judaismu. Ač tyto údaje nemůžeme spolehlivě doložit, jeho dědem byl zřejmě Lékař Leo Isak Weis, který působil v Mariánských Lázních a bydlel v Drmoulu. Sám Isaac Mayer Weis prý v Drmoulu pobýval v letech 1828-1831, leč to se pohybuje v domněnkách a možné fikci. O čem ale máme spolehlivé informace, jsou jeho pozdější aktivity ve Spojených státech amerických. Zde založil první rabínský seminář a Svaz amerických reformních rabínů, jehož prezidentem byl až do konce svého života. Celý život byl aktivním bojovníkem za rovnoprávnost Židů v Americe i v Evropě. Zemřel v Cincinnati v roce 1990.¹⁰²

Wolf Mayer

Wolf Mayer byl synem Leviho Mayera a Sáry Mayerové. Tato rodina měla své kořeny v Drmoulu, kde bydlela, a Levi Mayer zde pracoval jako tabáčník. Po ukončení studia u rabína Ezechiela Landaua se Mayer stal prvním učitelem hebrejštiny a biblistiky na Německé židovské škole v Praze. Mimo pedagogických aktivit se stal autorem učebnice hebrejského jazyka „Torat lešon ivrit“, což v překladu znamená „Hebrejský jazyk Tóry“. Věnoval se také psaní různých čítanek, komentářů a byl přispěvatelem do periodik. Jeho práce v oblasti hebraistiky je dnes považována za průlomovou. Zemřel v roce 1850.¹⁰³

Oskar Kohorn von Kornegg in Chemnitz

Tento podnikatel a filantrop se narodil v roce 1882 do rodiny Moritze Markuse Kohorna. Vzdělání získal na textilní škole v Saské kamenici, a poté se stal ředitelem tkalcovny Bachmann a Ladewig. V roce 1909 se rozhodl založit svůj vlastní podnik „Chemnitzer Teppichfabrik Oskar Kohorn a Co“. Na konci I. Světové války zakoupil závod na výrobu motorů a munice. V roce 1918 se mu dostalo povýšení do šlechtického stavu. Roku 1938 emigroval do USA a založil mezinárodní firmu s pobočkami ve 30 zemích. Zemřel v New Yorku, roku 1963.¹⁰⁴

¹⁰² *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

¹⁰³ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

¹⁰⁴ *O Drmoulu – dávném a současném*. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s.(12-13 s.) ISBN 978-80-260-2678-5

7. Zánik obce

Obec může zaniknout v případě, je-li sloučena nebo připojena k jiné obci, a to na základě zákonných ustanovení. Pokud se obce chtějí spojit, respektive připojit jedna k druhé, musí být o takovém aktu sepsána smlouva a taktéž ho musí schválit zastupitelstva obou obcí. Občané musí být informováni na úřední desce a k procesu může dojít, není-li podán návrh na referendum. V tomto případě je referendum opatřením, které umožňuje občanům se nesouhlasně vyjádřit k zániku obce, ve které žijí. Pokud bychom se měli zabývat důvody z jakých obce zanikají, je nasnadě zmínit finanční stránku věci. Spousta menších obcí po celé republice nemůže utáhnout břímě vysokých nákladů na organizační provozování obce a modernizaci. Je proto pro ně jednodušší sloučit se s jinou obcí, která má stejné problémy, a navýšit tak svůj ekonomický potenciál. Samozřejmě se nejedná o jednoduchý proces, protože sloučení obcí s hlediska správního i sociálního je založeno na vzájemné interakci a spolupráci účastníků. Pokud se představitelé dvou obcí dohodnou na sloučení nebo připojení, ale fungování a směřování obou obcí je diametrálně odlišné, není zde tak vysoký předpoklad k úspěšnému uzavření dohody a následného fungování. Ukažme si to na příkladu obce, která bude mít historickou tradici ve sportovním odvětví, a druhou která má tradici v památkářství. Dojde-li poté k otázce význačnější podpory jednoho z těchto odvětví, budou jak občané, tak zastupitelé názorově rozděleni. Ovšem obecně můžeme říci, že zánikem obce sloučením nebo připojením vzniká možnost komplexnějšího rozvoje nově vzniknuvšího celku. Občané i jejich zástupci pak mají mnohem větší rozsah možností jak svou obec inovovat, a zvednout tak životní úroveň.¹⁰⁵

Dodatek v rámci právní úpravy: K odst. 3 §19 zákona č.128/2000 Sb. – Při připojení dochází k zániku připojované obce. Naopak obec, ke které se jiná obec připojí, získá nové území. Je také možná varianta připojení více obcí k jedné obci, a to za předpokladu, že bude zachována územní souvislost rozšiřované obce.¹⁰⁶

¹⁰⁵ MARŠÁN, Petr. *Vznik a zánik obce: bakalářská práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2012. 46 s. Vedoucí práce: Tomáš Louda.

¹⁰⁶ KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcích. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s.(48 s.) ISBN 978-80-7478-758-4

7.2 Zánik obcí z důvodu důlní těžby

Dalším důvodem, ze kterého především v historii zanikaly obce, byla **důlní těžba** a budování vodních **přehrad**. V současnosti je aktuální především zánik obcí z důsledku posouvání hranic těžebních území. Historicky nejpostiženějším územím je v tomto ohledu oblast severočeského Mostecka.

Těžební aktivity jsou na severu Čech záležitostí, která má několikasetleté kořeny. Mostecká hnědouhelná pánev je v tomto směru nejvíce obohacená. První zmínky o těžbě pochází už z 15. Století, ale největší rozkvět zde těžba zažila v dobách průmyslové revoluce, kdy poptávka po palivech dosahovala závratných výšek. Větší potřeba uhlí znamenala modernizaci těžby, rozšiřování území a počtu pracovních sil. V dobách druhé světové války dosahovala těžba maximálních závratných výsledků i vzhledem k nasazení válečných zajatců, kteří sem byli nasazeni z pracovních táborů. Poválečný vývoj byl ovlivněn zařazením státu k východnímu bloku sovětského svazu, který maximalizaci těžby podporoval. V 70. a 80. letech 20. století se stále více diskutovalo o tzv. „variantě velké těžby“, v jejímž organizačním plánu bylo otevření velkolomu od Klášterce nad Ohří až po Ústí nad Labem. To by mělo za následek zánik většiny obcí v této oblasti, např. Litvínova, Chomutova, Jirkova, Lomu u Mostu nebo Chabařovic. Tento plán byl ovšem zamítnut koncem 80. let.¹⁰⁷

Likvidace sídel v této oblasti začala již v roce 1957, kdy zanikla obec Ervěnice. Z důvodu těžby zde muselo zaniknout 30 obcí, a domov tak ztratilo 70 tisíc lidí. Nejvýznamnějším zásahem v negativním slova smyslu bylo zbourání starého Mostu, který měl před válkou 30 tisíc obyvatel. Především z architektonického hlediska se jedná o naprostý projev neúcty, kde se primárně protěžuje výdělek před zachováním pamětihodností, kterými byly některé části Mostu, jako např. kostel sv. Františka Serafinského, či piaristický kostel a kostel sv. Václava.¹⁰⁸

¹⁰⁷ MALÁ, Michaela. *Zánik sídel v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí v okresech Most a Chomutov – příklad velkolomu ČSA: bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, fakulta Právnická, 2010, 57 s. 9 s. příl. Vedoucí práce: Zdeněk Kučera

¹⁰⁸ MALÁ, Michaela. *Zánik sídel v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí v okresech Most a Chomutov – příklad velkolomu ČSA: bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, fakulta Právnická, 2010, 57 s. 9 s. příl. Vedoucí práce: Zdeněk Kučera

Jedním z neúmyslných příkladů zániku obce byl sesuv části dolu ČSA, který byl zapříčiněn poddolováním oblasti dolu Maršála Koněva, a díky kterému zanikla obec Jezeří.

Podobná situace, jaká v tomto ohledu byla na Mostecku, panovala také na Sokolovsku, kde se měl také bourat starý Sokolov. K realizaci tohoto plánu ovšem nedošlo. Poslední obec, kterou donutila těžba k zániku, se stal Vítkov.¹⁰⁹

Obce zaniklé z důvodu těžby v okrese **Chomutov, Teplice, Most:** Dřínov, Kundratice, Nové Sedlo nad Bílinou, Podhůří, Třískolupy, Albrechtice, Bylany, Čepirohy, Černice, Čtrnáct Dvorců, Dolní Jiřetín, Dolní Litvínov, Ervěnice, Holešice, Hořany, Horní Jiřetín, Jezeří, Kamenná Voda, Komořany, Konobrzhe, Kopisty, Libkovice, Lipětín, Litvínov, Lom, Most, Pařidla, Pláň, Pohlody, Rudolice nad Bílinou, Růžodol, Skyřice, Slatinice, Souš, Stránce, Střimice, Šenbach, Třebošice, Velebudice, Vršany, Židovice, Drahůnky, Hajniště, Hrdlovka, Kocourkov, Ledvice, Liptice, Pohradice, Pokrok, Staré Chotějovice, Staré Verneřice, Staré Zabuřany.¹¹⁰

Obce zaniklé z důvodu těžby na **Sokolovsku:** Alberov, Bukovany, Chalupy na pastvišti, Čistá-obec, Dolní pískovec, Dolní Rozmyšl, Dvory, Geyerau, Habartov, Hammergut, Haselhöfe, Horní Rychnov, Jehličná, Kolonie Hahnemannova, Kytlice, Lesík, Lipnice, Lísková, Lvov, Milešov, Mýtina, Nové Sedlo, Podhoří, Smolnice, Stará Chodovská, Tisová, Týn, U Voglerů, V úžlabí, Vítkov, Vřesová.¹¹¹

Vzhledem k tomu, že se ve většině případů jedná o malé obce, můžeme si položit otázku, zda by postupem času nezanikly sloučením či připojením. Přesto je důležité si uvědomit, že těžba v tomto případě nezničila pouze obydlí a domovy občanů daných obcí, ale také krajinu a životní prostředí, které rekultivace v plné míře nemohou nikdy nahradit.

¹⁰⁹ Sokolovská pánev, www.omks.cz [online]. [cit.27.8.2015] URL

<http://www.omks.cz/cz/vypis.php?typ=html&id=42>

¹¹⁰ Místa s důvodem zániku těžby hnědého uhlí – Most, www.zanikleobce.cz [online]. [cit.27.8.2015] URL

http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&duv=uhli_most

¹¹¹ Místa důvodem zániku těžby hnědého uhlí – Sokolov, www.zanikleobce.cz [online]. [cit. 27.8.] URL

http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&duv=uhli_sokolov

7.3 Zánik obcí z důvodu vzniku vodní nádrže

Vodní nádrže jsou vodní plochy uměle vytvořené člověkem. Po celé České republice jich je kolem 25 tisíc. Jejich vybudování má mnoho důvodů, ovšem jeden z nejzásadnějších je zvyšující se spotřeba pitné vody v dané oblasti. Pokud se rozhodlo o vybudování vodní nádrže, a do území, které pro tento projekt bylo vymezeno, zasahovala obec, došlo k jejímu zániku. V předchozí kapitole jsem analyzoval vliv těžby na zánik obcí na Mostecku, ale obec zde zanikla i z důvodu vzniku vodní nádrže. Vodní nádrž Fláje, která se nachází 9 km od Litvínova, byla stavěna v letech 1951-1961 na ploše 153 ha. Obec Fláje, která stála v cestě stavebnímu postupu, tak kompletně zanikla a to i přesto, že zde bylo více než 100 domů.¹¹²

Jako další názorný příklad mohu uvést vodní nádrž Švihov ve Středočeském kraji a obec Zahrádka. Zde mělo dojít k postupnému zániku obce v rámci patnácti let celkem ve dvou etapách. V první mělo být zbouráno pouze několik domů ve dvou určených ulicích a v té druhé měla být pomocí zvýšení hráze zvednuta hladina Želivky na Kótu 382 nadmořské výšky, čímž by následně v podstatě došlo k zatopení. Zánik obce Zahrádka a postupné přestěhování obyvatel do nových obydlí v Ledči proběhl mezi lety 1971-1977.¹¹³

Výčet zaniklých obcí z důvodu stavby vodní nádrže:

Moravskoslezský kraj - Dolní Huť, Haldy, Herčivald, Leskovec nad Moravicí, Karlovec, Razová, Nová Pláň, Huti, Huťkula, Řečica, Staré Hamry, Šance, U spolku, Kerhartice, Medlice, Moravská Harta, **Zlínský kraj** – Stanovnice, Jamůvky, Sobolice, **Jihomoravský kraj** – Stavení, Mušov, Bítov, Vysočina – Březinky, Budeč, Staré Hamry, Zahrádka, Zámostí, Prachárna, Chudobín, Korouhvice, **Pardubický kraj** – Oheb, Ovčín, Pastviny, Budeč, Březinka, **Královéhradecký kraj** – Domkov, Šeřeč, **Ústecký kraj** – Běšice, Čermníky, Dolany, Dolina, Drahonice, Drahonice, Chotěnice, Kotlina, Kyjice, Lomazice, Menhartice, Přísečnice, Rusová, Seligovy Domy, Siebertův Mlýn, Újezd, Karlovarský Kraj – Jesenice, Dolánky, Mlyňany, Skoky, **Plzeňský kraj** – Těchodely, Lučina

¹¹² VÁŇA, Martin. *Archeologie vesnice zaniklých ve 20. století: Vesnice postižené vznikem vodních nádrží: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013. 69 s. 19 s. příl. Vedoucí práce: Lukáš Funk

¹¹³ MENDLOVÁ, Barbora. *Zaniklá obec Zahrádka a proces její likvidace: bakalářská práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013. 47 s. 25 s. příl. Vedoucí práce: Jiří Woitsch

Jihočeský kraj – Babka, Hladná, Horní Lipovsko, Jaroslavice, Kořensko, Prámské Dvory, Rybářské Domky, Zadní Výtoň, Cukava, Černý výr, Červená nad Vltavou, Dolní Lipovsko, Harec, Jelec, Jílovec, Jistec, Kostelecké Břehy, Křešina, Kučeravý, Letošnice, Luh, Mošovice, Orlické Zlakovice, Podolsko, Podskalí, Radava, Saník, Slavík, Sobědražské Břehy, Solnice, Svata Anna, Šimek, Velký Vír, Žďákov u Chrástu, *Středočeský kraj* – Babor, Borovsko, Dolní Kralovice, Hruškov, Kocanda, Libčice, Mlýny, Povalilka, Příseka, Smrčina, Švihov, Žibřidovice, Živoohošť, Hrádek, Stará Lhota, Švihov, Bezík, Břehy, Brousek, Bučily, Bukevnice, Buzice, Cholín, Kobylníky, Koledera, Korce, Kovárna, Královská, Luh, Luhy, Moráň, Návoz, Oboz, Podskalí, Políčko, Přívozec, Proudkovice, Rybárna, Sejce, Smilovice, Šefrovna, Těchnice, Topínka, Trenčín, Ústí, Velká, Vestec, Voznice, Vymyšlenka, Záběhlice, Zbenické Zlakovice, Zrůbek, Zvírotice, Žďán, Žebrákov, Županovice.¹¹⁴

¹¹⁴ Seznam zaniklých sídel v Česku, [www.wikipedia.org](https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_zanikl%C3%BDch_s%C3%ADdel_v_%C4%8Cesku) [online]. [cit.28.8.2015] URL https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_zanikl%C3%BDch_s%C3%ADdel_v_%C4%8Cesku

8. Závěr

Bakalářská práce nabízí souhrnný pohled na problematiku obce, jejího vzniku a zániku a také jejích typů a orgánů. V prvních kapitolách jsem se pokusil vymezit pojem obec jako takový. Zde bylo zmíněno, že obec je veřejnoprávní korporací s vlastním územím a občany a právem na samosprávu. Poté jsem plynule navázal na funkce, které obec plní. Pro čtenáře, kterého by funkce obce zajímaly, se jedná o přehledný výčet s komentářem. V další kapitole je popsán vznik obcí. V této části pro mne byly přínosné informace popisující proces, který těmto aktům předchází. Jedná se například o vyhlášení referenda, či majetkové vypořádání. Také kapitola o vojenských újezdech pro mne byla z hlediska poznatků velice užitečná, a o to více, že se jedná o aktuální téma.

V kapitole o typech obcí jsem zjistil, že aby obec mohla mít status města, musí mít aspoň 3000 obyvatel, a že v rámci typologie statutárních měst dochází k rozdělení na územně dělená a územně nedělená statutární města. Kladným přínosem pro mne také bylo čerpání informací a psaní podkapitoly o hlavním městě Praze. Především její unikátní postavení v rámci územní samosprávy, které je vyčleněno i v Ústavě České republiky a samostatným zákonem.

V části o orgánech obcí jsem se především snažil analyzovat činnosti zastupitelstva obce, rady obce, obecního úřadu a zvláštních orgánů. Zde vidím přínos problematiky pro jakéhokoliv občana obce, který je poté může prakticky využít v orientaci v obecních záležitostech.

Výzkum obce Drmoul, kterou jsem si vybral do předposlední kapitoly, má pro čtenáře především sociologický význam. Jedná se o systematický výklad historie této obce a jejího hospodářského a kulturního vývoje.

Kapitola, která tuto práci uzavírá, je zánik obce. Zde předkládám důvody zániku obce, z nichž pak konkrétně zmiňuji zánik z příčin těžby a budování vodních nádrží. Negativní zjištěním je pro autora počet zaniklých obcí z důvodu těchto aktivit, i když výstavba vodních nádrží je v tomto ohledu méně kritizovatelnou záležitostí, protože k ní docházelo v případech vyšší potřeby.

Celkově hodnotím svůj výstup z bakalářské práce pozitivně. Díky vypracování jsem načerpal informace, jež jsou stěžejní pro obor, který studuji.

Doufám, že tato práce poskytla dostatečné informace čtenářům, ale i studentům, kteří jí potencionálně využijí jako zdroj dat pro dosažení potřebných výsledků v rámci svého vzdělávání.

Cizojazyčné resumé

Thesis offers a comprehensive view of the problems of the village, formation and termination, as well as types and organs. In the early chapters, I have tried to define the concept of the village as such. There it was mentioned that the municipality is a public corporation with its own territory and citizens and the right to self-government. Then I continued to function smoothly, the municipality performs. The next chapter describes the formation. In this part for me was beneficial information describing the process that precedes such acts. These include the announcement of a referendum, or property settlement. Also part of the military districts for me in terms of knowledge was very useful, and even more so, that this is actual topic.

In the chapter about the types of villages, I found that the municipality could have the status of a city must have at least 3,000 inhabitants, and that the typology of statutory cities, are divided up on a territorial split and territorially undivided statutory cities. Positive benefit for me as well was pumping information, and writing subsections of the Capital city of Prague. Especially unique position within the local government which is set aside in the Constitution of the Czech Republic, and separate law.

In the part of the authorities of municipalities, I was mainly trying to analyze the activities of the municipal council, councillor council, municipal office and special bodies. Here I can see benefit issues for any citizen of the village, which can then be used in virtually orientation in municipal affairs.

Drmoul village, which I chose in penultimate chapter, has for reader mainly sociological meaning. It is a systematic exposition of the history of this village, economic and cultural development.

The chapter concludes this work is the termination of the village. Here I present reasons for termination of the village, from which then specifically mention extinction due to extraction, and termination due to construction of water reservoirs. Negative findings, is the author of extinct villages because of these activities, although the construction of water reservoirs, in this regard is less criticisable matter because it happened in the cases of greater need.

Overall, the output from my undergraduate work is positive. I drew through the development informations, which are crucial for the field of study.

I hope that this work has provided sufficient information to readers, but also the students who potentially use it as a data source to obtain the necessary results in their education.

Klíčová slova:

Vznik, zánik, obec, organizace, správa,

Keywords:

Establishment, termination, village, organization, administration

Seznam použité literatury

Knižní publikace:

BALÍK, Stanislav. *Komunální politika – obce, aktéři a cíle místní politiky* .1.vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4

BUCHTELE, Zdeněk. ŠVANDRLÍK, Jan. *Drmoul a zaniklá vesnice Cech Svatého Vítá*. Velká Hleďsebe, Mariánské Lázně: nakladem vlastním, 2013. 279 s.

KOUDELKA, Zdeněk. *Obce a kraje: Podle reformy veřejné správy v roce 2001*. 2. vyd. Praha: LINDE PRAHA a.s. - Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2001. 423 s. ISBN 80-7201-272-x

KOPECKÝ, Martin. *Právní postavení obcí a krajů – základy komunálního práva*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2010, 392 s. ISBN 978-80-7357-561-8

KOPECKÝ, M., PRŮCHA, P., HAVLAN P., JANEČEK J. *Zákon obcíh. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2015, 344 s ISBN 978-80-7478-758-4

O Drmoulu – dávném a současném. Drmoul: vydala obec Drmoul, 2012, 96 s. ISBN 978-80-260-2678-5

Kvalifikační práce:

BEZDĚKOVÁ, Hana. *Statutární města z hlediska výkonu a kompetencí veřejné správy: bakalářská práce*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta managementu a ekonomiky, 2012. 71 s. 7.s. Příl. Vedoucí bakalářské práce Monika Horáková

MALÁ, Michaela. *Zánik sídel v důsledku povrchové těžby hnědého uhlí v okresech Most a Chomutov – příklad velkolomu ČSA: bakalářská práce*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, fakulta Právnická, 2010, 57 s. 9 s. příl. Vedoucí práce: Zdeněk Kučera

MARŠÁN, Petr. *Vznik a zánik obce: bakalářská práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, 2012. 46 s. Vedoucí práce: Tomáš Louda.

MENDLOVÁ, Barbora. *Zaniklá obec Zahradka a proces její likvidace: bakalářská práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013. 47 s. 25 s. příl. Vedoucí práce: Jiří Woitsch

VÁNA, Martin. *Archeologie vesnice zaniklých ve 20. století: Vesnice postižené vznikem vodních nádrží: diplomová práce*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta filozofická, 2013. 69 s. 19 s. příl. Vedoucí práce: Lukáš Funk

ZAJÍČKOVÁ, Leona. *Vznik a zánik obce: bakalářská práce*. Praha: Bankovní institut vysoká škola Praha, institut pro evropskou integraci, 2010. 76 s., 1. s. příl. Vedoucí bakalářské práce Ludmila Hábová

Internetové zdroje:

WWW.OMKS.CZ

WWW.WIKIPEDIA.ORG

WWW.ZANIKLEOBCE.CZ

WWW.ACR.ARMY.CZ

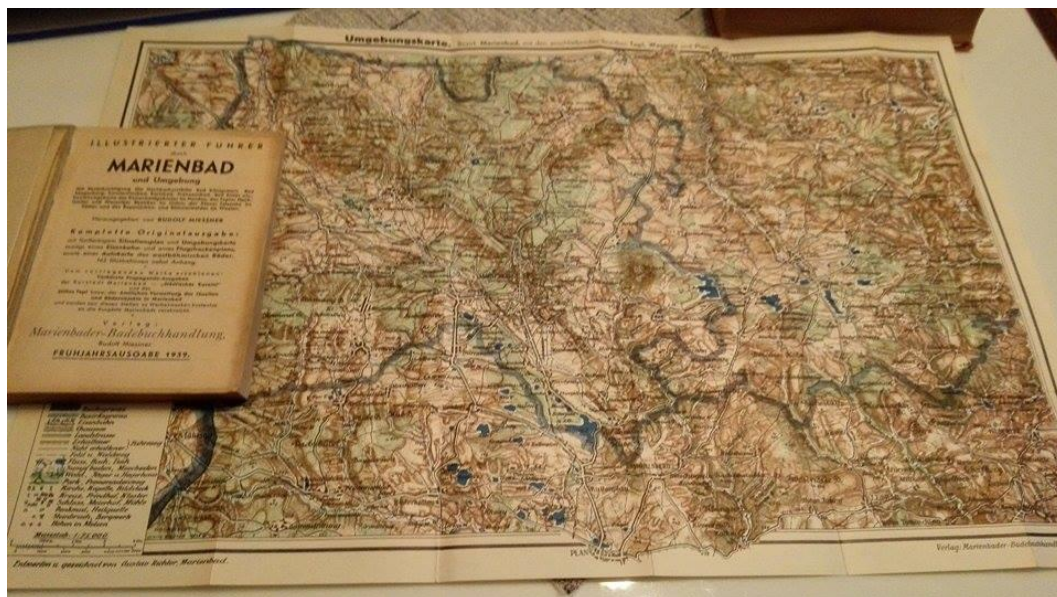
WWW.ZPRAVY.IDNES.CZ

Zákony:

Zákon č.128/2000 Sb., obcích

Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Přílohy

Obrázek č. 1. Okres Mariánské Lázně, 1939

Pramen: Rudolf Miessner, Illustrierter Fuhrer Marienbad und Umgebung

Obrázek č. 2 Okres Mariánské Lázně, Drmoul 1939

Pramen: Rudolf Miessner, Illustrierter Fuhrer Marienbad und Umgebung

Obrázek č.3 Židovský hřbitov v obci Drmoul

Pramen: www.bubinga.blog.cz

Obrázek č. 4 Starý Most 3. náměstí, 1950

Pramen: www.k-report.net

Obrázek č. 5 Starý Most 1. náměstí, 1950

Pramen: www.k-report.net

Obrázek č. 6 Mostecko, těžební oblast

Pramen: www.tyden.cz

Obrázek č. 7 Zaniklá obec Fláje

Pramen: www.geology.cz

Obrázek č. 8 Vodní nádrž Fláje

Pramen: www.poh.cz

